ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
POBOČKA V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1960

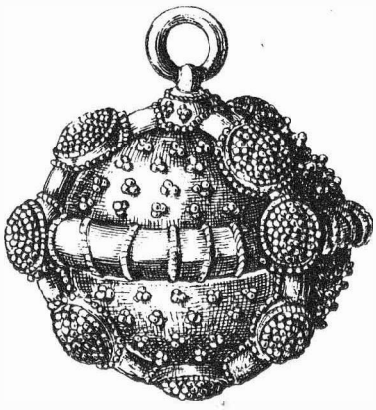

BRNO 1961

anführen, und das schon mit Rücksicht auf die nahe Entfernung beider Bauten. Sie konnte ganz gut als Keramiklagerraum dienen, was auch die Bruchstücke nur getrockneter Gefässe /nicht ausgebrannter/ in dem Grubeninhalte bezeugen könnten.

Der Inhalt der Hütten ist bis jetzt noch nicht verarbeitet; man kann daher die Stellung der Siedlung in der mährischen Latène-Zeit bloss rahmenhaft bestimmen. Die Ansiedlung gehört in den Umkreis jüngerer Siedlungen, die unter südöstlichem Einflusse stehen. Zur Datierung dient einesteils der Fund des doppelkonischen Gefässes mit Stempelung in der Hütte Nr. 2, das sich mit seiner Tektonik und seiner Verzierung zu den Erzeugnissen des karpaten-donauländischen Umkreises des 2.Jahr.meldet[3/]. Hallstattzeitliche Keramik aus demselben Siedlungsobjekt e zeugt von einem Weiterleben der älteren Stämme sowie ihrer kulturellen Äusserungen in dem latènezeitlichen Abschnitt in Mähren; diese Erscheinung haben wir in Mähren auf vielen weiteren Fundorten belegt /Jaroměřice, Brníčko u.s.w./. Mit der oben angeführten Datierung stimmt auch das Skelettgrab Nr.1 überein, in welchem ein Mädchen in Strecklage, in NNW-SSO Richtung beigesetzt war. Dieses befand sich unweit der Hütte Nr. 2 und war mit einer eisernen Drahtfibel von verbundener Konstruktion[4/], und einem bronzenen, gekanteten Armband[5/] ausgestattet; beide Gegenstände kann man in die 2. Hälfte des 2. Jahrh. datieren.

Zwischen den Hütten Nr. 3 und 4 wurde das Aunjetitzer-Grab Nr. 1 abgedeckt, das in einer ovalen Grube eine stark angehockte Kinderbestattung mit südwestlicher Orientierung /mit dem Gesichte nach Westen/, enthielt. Zu den Grabbeigaben gehören ein kleines Aunjetitzer-Krüglein und ein Schüsselschen. In den tieferen Terrainteilen erstreckt sich eine bisher noch nicht erforschte Siedlung aus dem späthallstattzeitlichen Abschnitte.

- - -

Třetí výzkumná sezóna v Křepicích u Hustopečí.

Ivan Peškař

Tab. 30.-32.

Výzkum sídliště z doby římské v trati "Záhumenice" u Křepic /nyní okr. Břeclav/ pokračoval v r.1960 třetí výkopovou kampaní, v níž se pracovalo hlavně na parcelách, které nebyly v předcházejících letech volné. Odkryvy na dříve vynechaných plochách bylo dokončeno prozkoumání souvislé části sídliště o rozloze asi 140 x 50 m = 700 m^2 a počet objevených sídelních objektů se zvýšil na patnáct.[1/] Ze šesti pozůstatků chat, odkrytých v r.1960, patří čtyři známému již typu příbytků čtyřúhelníkového půdorysu se zaoblenými rohy, s výklenkovitě rozšířeným středem jedné z delších stěn a se šesti kůlovými jamkami, zapuštěnými na obvodu podlahy v poměrně pravidelném šestiúhelníkovém schematu, doplněném o sedmou středovou jamku. Obdobné provedení lze snad předpokládat i u další chaty, jejíž půdorys byl místy porušen a zachoval se v méně zřetelných obrysech. Zahloubená část zbývajícího objektu se shoduje s poznanou variantou, u níž není vytvořen vchodový výklenek, nepodařilo se zde však zjistit obvyklou dvojici kůlových jamek v jedné delší stěně. Rozměry příbytků, vymezené plochou udusané hlinité

podlahy ve hloubce 30-100 cm pod dnešním povrchem, se pohybují mezi 360 x 250 cm a 455 x 380 cm. Stavení byla delší osou, vedenou kůly v čelních stěnách, orientována většinou ve směru VSV-ZJZ, který na křepickém sídlišti výrazně převládá. Z patnácti dosud objevených sídelních objektů bylo takto orientováno jedenáct, ve dvou případech byla odchylka poněkud větší, takže osa staveb směřovala od SV k JZ a od V k Z a jen u dvou chat můžeme zaznamenat nápadnou změnu orientace o 90° /SSZ-JJV/, při níž bylo vchodové rozšíření provedeno ve stěně, obrácené k západu. Podle situace, vyplývající z prozkoumané části sídliště, lze o uspořádání chat v osadě zatím jen poznamenat, že tvořily menší, většinou tříčlenné nepravidelné skupinky, různě od sebe vzdálené.

Materiál z doby římské, získaný výzkumem v r.1960, nepřinesl žádnou změnu v datování sídliště u Křepic, zařazeného předcházejícími výzkumy na konec 2.a do první poloviny 3.století n.l. V keramice se opakují hlavně formy hrubších esovitě profilovaných hrnců s výzdobou nehtových vrypů a mřížování, členěné i nečleněné mísovité tvary s rytým ornamentem nebo jemnější vrchlíkovité a polokulovité misky se žlábky, důlky a plastickými bradavkami. Z provinciálních výrobků byly nejhojnější zlomky prstencových misek a světle oranžových amfor a džbánů, kdežto terra sigillata byla zastoupena jen ojedinělým střepem. Kolekce kostěných předmětů byla obohacena čtvercovou ploténkou, ozdobenou kroužky se středovým bodem a pěkně vypracovanými jehlicemi s vyřezávanou hlavičkou. Mezi kovovými předměty lze jako nejcennější nález uvést bronzovou dvojdílnou sponu se střechovitě hraněným lučíkem, zdobeným klikatkou /tab. 32/.

K doplnění obrazu o pravěkém osídlení v trati "Záhumenice" u Křepic je nutno zmínit se také o nálezech z jiných kulturních období. K nejstarším a zatím jen nečetným nálezům patří volutová keramika, doložená jednak střepy z jemného plaveného materiálu, jejichž výzdobou byly hlavně ryté linie a drobné důlky, jednak zlomky nádob dobře vypálených z hlinitopísčité směsi, na nichž se více uplatnil ornament, vytvořený řadami nehtových vrypů a plastickými výčnělky /tab.-30:1-3/. Velmi bohatá kulturní vrstva náleží době bronzové. Mnoho keramických forem lze zařadit do pozdní fáze středodunajské mohylové kultury /osudí, mísy, šálky a koflíky-tab.31/, jiné nálezové skupiny se hlásí již k okruhu velatické a podolské kultury s prvky slezskými /misky se zataženým, hraněným nebo žlábkovaným okrajem, střepy s jemnou rytou výzdobou a j./. Nálezy z laténského období zůstaly zatím omezeny jen na několik střepů s malou nádobku /tab. 30:4-6/. Po zániku osady z doby římské někdy ve 3.stol.n.l. lze na uvedené lokalitě sledovat teprve výraznější stopy slovanského osídlení z 11.-12.století a z časně středověkého období /tab.30:7-11/.

P o z n á m k y :

1/ Zprávy o prvních dvou výzkumech v Křepicích viz Přehled výzkumů 1958, 53-56; Přehled výzkumů 1959, 83-85.

Dritte Grabungssaison in Křepice bei Hustopeče.

Die Erforschung der kaiserzeitlichen Siedlung in Křepice bei Hustopeče /heutiger Bez. Břeclav/, wurde im Jahre 1960, in der dritten Ausgrabungssaison,

ČSAV PRAHA

fortgesetzt, in der man die Durchforschung des zusammenhängenden Teiles der Siedlung in einem Ausmasse von cca 700m^2 beendete /Berichte über die ersten zwei Grabungen in Křepice - siehe Anm. 1/. Weitere sechs Hüttenüberreste eines gleichen Types, der auf dieser Lokalität bereits bei den vorhergehenden Grabungen erkannt wurde, kannten abgedeckt werden. Es handelte sich meistens um Bauten eines vierwinkeligen Grundrisses mit abgerundeten Ecken, mit nischenartiger Herrichtung des Einganges in der Mitte einer der Längswände und sechs Pfostenlöcher, die am umfange des Fussbodens eingetieft waren. Vier Hütten, die mit ihrer Längsachse in ONO-WSW Richtung, und in den zwei restlichen Fällen von NO-SW und von NNW-SSO orientiert sind, wiesen Ausmasse von 360x250cm bis 455x380 cm auf. Nach der dritten Ausgrabungssaison sind bereits aus der Siedlung von Křepice fünfzehn ähnliche Bauten bekannt, die kleinere, verschieden voneinander entfernte Gruppen bildeten. Das Fundmaterial aus dem Jahre 1960 bestätigt die Datierung der Siedlung in das Ende des 2. und in die erste Hälfte des 3. Jahrh. u.Z. Ausser kaiserzeitlichen Funden wurden auf derselben Siedlung auch neolithische /volutenkeramische-Kultur/, bronzezeitliche /donauländische Hügelgräber-Kultur, Velatitzer-Kultur, Podoler-Kultur/, latènezeitliche, slawische /11.-12.Jahrh./ und frühmittelalterliche Keramik gewonnen.

- - -

Kostrový hrob z doby stěhování národů v Horních Heršpicích.

Čeněk Staňa

Tab. 33.

Dne 14. října 1960 zachytil bagr na stavbě panelárny v Horních Heršpicích /Brno/ mezi ulicí Kšírovou a železniční tratí z Hor. Heršpic na nákladní nádraží lidskou kostru. Rozrušil její lebku, u níž dělníci nalezli dva skleněné korálky. Pracovníci stavby oznámili ihned telefonicky nález našemu ústavu. Ještě téhož dne jsem za přispění dělníků odkryl kostrový hrob z doby stěhování národů. Hrob byl vzdálen asi 30 m na jih od míst, kde prozkoumal J.Meduna laténské kostrové hroby /srov. zprávu v tomto Přehledu výzkumů/. Pod vrstvou ornice, asi 20 cm mocnou, byla žlutá spraš, ve které se hrobová jáma téměř ztrácela. Obrysy se objevily až v hloubce 50-65 cm pod povrchem /zachovaná délka 140 cm, šířka u ramen 55 cm, u nohou 35 cm, hloubka 80 cm pod úrovní terénu /. Zásyp tvořila žlutka při spodu ve východní části poněkud promíšená hnědou hlínou. Ze zásypu jsme získali málo typické střepy z doby bronzové. Kostra, orientovaná od západu k východu, ležela na zádech v pravidelné anatomické poloze, s levou paží nataženou podél těla, pravá paže byla v lokti mírně ohnuta a ruka spočívala mezi kostmi pánve. Kromě skleněných korálků podařilo se mi z narušené části hrobu při lebce zachránit nedovřený bronzový kroužek a zlomek dalšího a zrezivělé zlomky dvou železných dvojdílných/?/ spon se samostřílovou konstrukcí. Mezi levým kloubem ramenním a klíční kostí jsem nalezl nepravidelně okrouhlý bronzový terčík /2,6 x 3 cm/. Jeho střední část je vypouklá, nahoře proděravěná /1,5 x 1,2 cm/, v obvodové ploše jsou dva protilehlé otvory. Terčík je rzí spojen s neforemným zrezi-

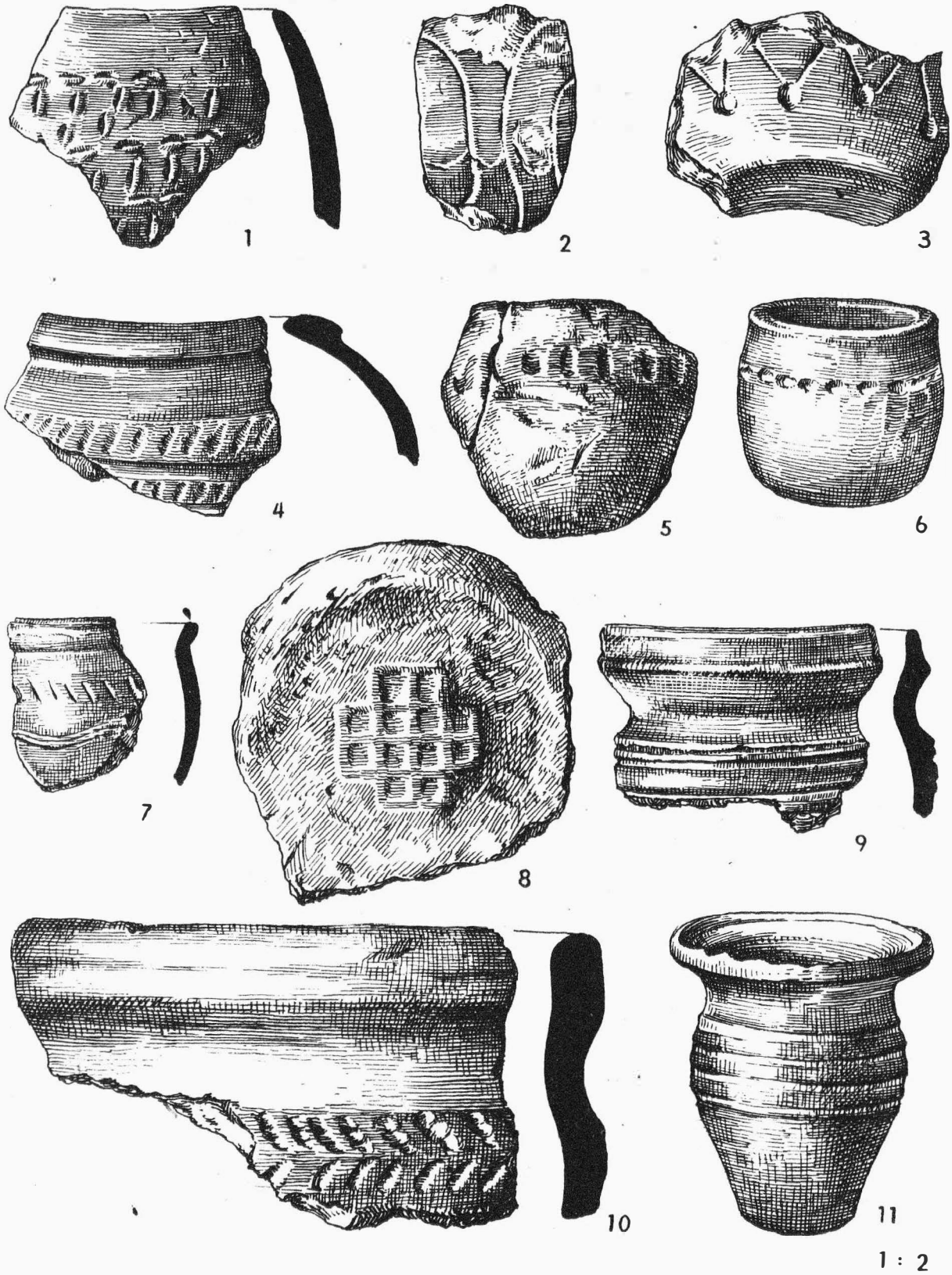

Tab. 30. Křepice / okr. Břeclav /. Keramika ze sídliště. - Keramik aus der Siedlung.

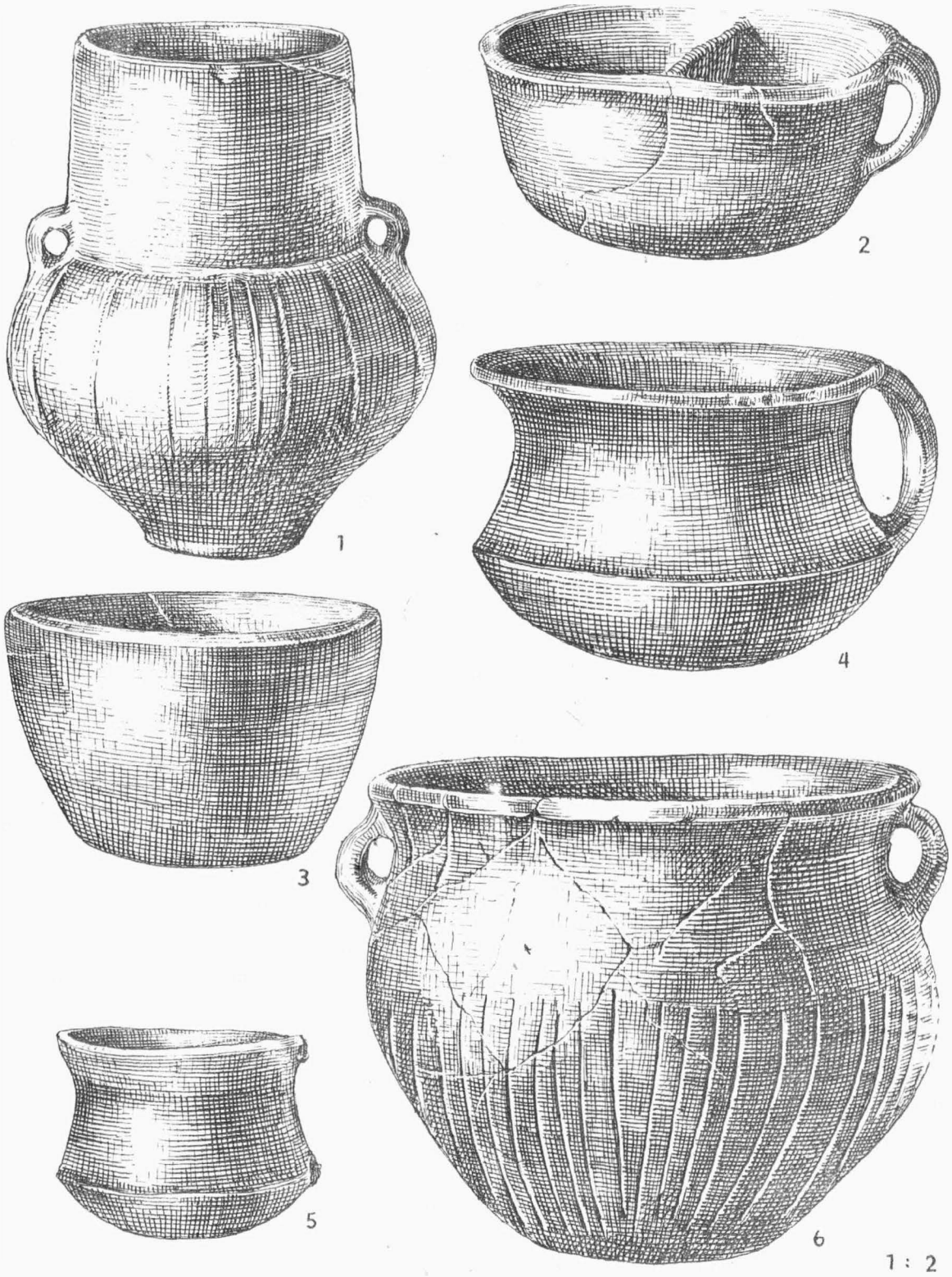

Tab. 31. Křepice /okr. Břeclav /. Keramika ze sídliště. - Keramik aus der Siedlung.

Tab. 32. Křepice / okr. Břeclav /. Nálezy ze sídliště. - Funde aus der Siedlung.
1 - 4: 1/1; 5 - 7: 1/2.

P ř e h l e d v ý z k u m ů 1960.

Vydává: Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně, Stalinovy sady 19/23.

Odpovědný redaktor: PhDr. et Dr. Sc. Josef Poulík.

Redaktoři : PhDr. Jiří Říhovský a PhDr. Anna Medunová.

Překlady: prom. hist. R. Tichý a E. Tichá.

Kresby: B. Ludikovská.

Na titulní stránce: Pozlacený gombík z pohřebiště u VI. kostela v Mikulčicích.

Vydáno jako rukopis - 300 kusů - neprodejné.

GRAFIA 39-61 - JIHLAVA